

API-standaarden voor Zaakgericht Werken in relatie tot GEMMA 2-referentiecomponenten

Leeswijzer

Dit document is geschreven voor (informatie)architecten en informatiemanagers bij gemeenten en architecten of categorymanagers bij leveranciers die bekend zijn met de GEMMA 2-architectuur en inzicht willen krijgen in hoe de API-standaarden voor Zaakgericht Werken zich verhouden tot GEMMA 2-referentiecomponenten.

Dit document is nadrukkelijk géén onderdeel van de doelarchitectuur voor het GEMMA Gegevenslandschap. Hoe het zaakgericht werken er uitziet in zo'n gegevenslandschap, en welke rol API's daarbinnen spelen, is in een separaat document beschreven.¹

Dit document is wél een transitiehulpmiddel. Het implementeren van API-standaarden voor Zaakgericht Werken is immers een eerste stap op weg naar een volledig gegevenslandschap zoals beschreven in de informatiearchitectuur van het GEMMA Gegevenslandschap.²

Bij het opstellen van dit document is zoveel mogelijk aangesloten bij de Architectuur voor zaakgericht werken in GEMMA 2. De gekozen relaties tussen architectuurcomponenten in de modellen sluiten aan bij het GEMMA Kennismodel.³

Inleiding

De informatiekundige visie Common Ground stelt gemeenten in staat beter in te spelen op maatschappelijke ontwikkelingen en vraagstukken. Om invulling te geven aan de bijbehorende nieuwe informatie- en applicatielandschappen wordt gewerkt aan een nieuwe informatiearchitectuur: het GEMMA Gegevenslandschap. Aansluitend bij deze nieuwe architectuur zijn nieuwe (API-)standaarden voor zaakgericht werken ontwikkeld.⁴

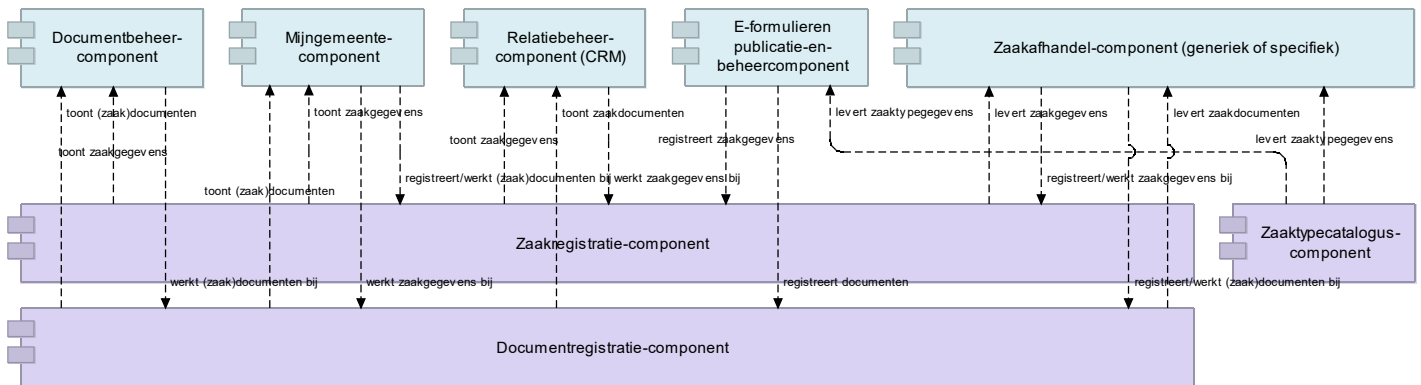
¹ [Handreiking 'Zaakgericht werken in het GEMMA Gegevenslandschap \(PDF\)](#) op GEMMA Online.

² [Informatiearchitectuur van het GEMMA Gegevenslandschap \(PDF\)](#) op GEMMA Online.

³ [Architectuur voor zaakgericht werken in GEMMA](#) en [GEMMA Kennismodel](#) op GEMMA Online.

⁴ [Informatie over de API-standaarden voor Zaakgericht Werken](#) op de Website van VNG Realisatie en [documentatie bij de API-standaarden voor Zaakgericht Werken](#) op GitHub.

Bij de ontwikkeling van de API-standaarden voor Zaakgericht Werken is behalve met deze nieuwe architectuur, ook rekening gehouden met de nog niet eerder in gebruik genomen versies van RGBZ (2.0) en ImZTC (2.1) en de bestaande GEMMA 2-architectuur. Hierdoor kunnen de API-standaarden voor Zaakgericht Werken zowel binnen een GEMMA 2-landschap (huidige systemen/leveranciers) als een (toekomstig) gegevenslandschap gebruikt worden. Dit document richt zich op het laatste toepassingsscenario en beschrijft hoe de API-standaarden voor Zaakgericht Werken aansluiten bij de GEMMA 2-referentiecomponenten die bij het zaakgericht werken gebruikt worden. In Figuur 1 zijn een aantal van deze componenten, inclusief de interacties die daartussen bij het zaakgericht werken ontstaan, geïllustreerd.

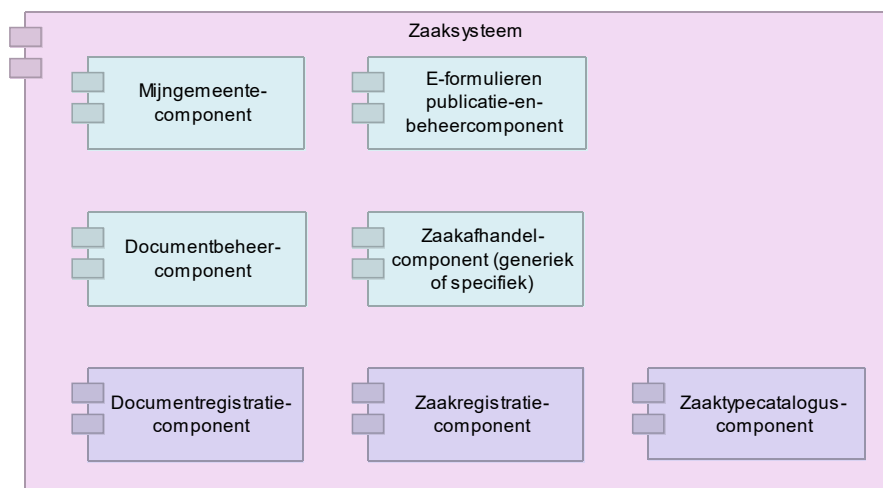

Figuur 1: GEMMA 2 componenten die worden gebruikt bij het zaakgericht werken en de interacties daartussen. De notificatieroutingcomponent en Autorisatiecomponent kennen veel interacties en zijn omwille van de leesbaarheid weggelaten.

Een scheiding tussen gegevens en proceslogica is één van de kernprincipes van het GEMMA Gegevenslandschap. In de GEMMA 2-architectuur voor zaakgericht werken is met zo'n scheiding al rekening gehouden. Dit is zichtbaar in de referentiecomponenten die we in deze architectuur tegenkomen. De Zaakregistratiecomponent en Documentregistratiecomponent zijn gericht op opslag van gegevens, terwijl de Zaakafhandelcomponent en de Documentbeheercomponent functionaliteit leveren om het uitvoeren van processen te ondersteunen.

GEMMA 2-componenten in de praktijk

'Het zaakstelsel' is als referentiecomponent niet terug te vinden in GEMMA 2. Toch beschikken de meeste gemeenten niet over zaak- of documentregistratiesystemen die onafhankelijk werken van systemen voor het afhandelen van (generieke) zaken. Dit is niet vreemd. Een softwarepakket kan (en mag) meerdere referentiecomponenten invullen.

Figuur 2: Op de markt worden veel zaaksysteem aangeboden die de functionaliteit die hoort bij verschillende referentiecomponenten in zich verenigt.

Zaaksystemen die op de markt worden aangeboden implementeren dus vaak een combinatie van GEMMA-referentiecomponenten (Figuur 2). Iedere leverancier maakt eigen keuzes met betrekking tot welke (combinatie van) referentiecomponenten worden ingevuld binnen een softwarepakket. De functionaliteit die een zaaksysteem biedt kan dus per leverancier en pakket verschillen. De volgende referentiecomponenten worden vaak door een zaaksysteem ingevuld:

- Generiek Zaakafhandelcomponent (voor het generiek afhandelen van zaken)
- Zaakregistratiecomponent (registreren en delen van zaken)
- Documentregistratiecomponent (vaak kan een zaaksysteem ook documenten opslaan)
- Documentbeheercomponent (soms met aanvullende documentbeheerfunctionaliteit)
- Relatiebeheercomponent (een KCC-module)
- E-formulierencomponent (soms ook met geïntegreerde formulieren)
- Mijngemeentecomponent

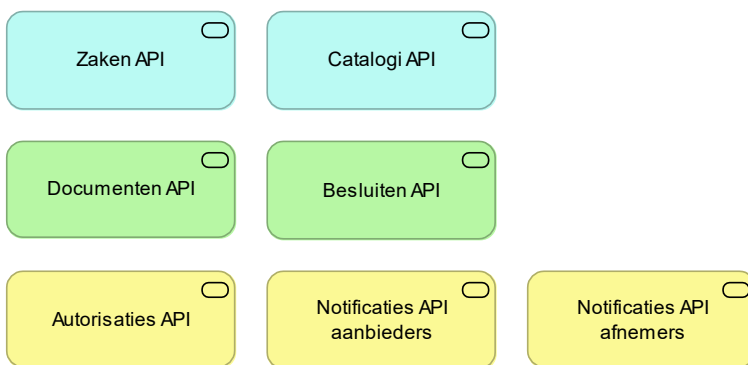
Wil een zaaksysteem 'GEMMA conform' zijn, dan moet voor iedere referentiecomponent die het zaaksysteem invult worden voldaan aan de eisen (standaarden, functionaliteit) die voor dat referentiecomponent zijn vastgelegd. Datzelfde geldt voor implementatie van de API's zoals in dit document beschreven. Een zaaksysteem dat de referentiecomponenten Zaakregistratiecomponent, Documentregistratiecomponent, Zaakafhandelcomponent en Zaaktypecataloguscomponent in zich verenigt, moet dus (uiteindelijk) de Zaken API, Documenten API en de Catalogi API realiseren en gebruik kunnen maken van de Notificaties en Autorisaties API's. Uiteraard kan deze functionaliteit gefaseerd worden geïmplementeerd.

Aan de andere kant geldt dat systemen die slechts één of een beperkt aantal referentiecomponent(en) invullen alléén die API's hoeven te implementeren die functioneel voor dat systeem van belang zijn. Dit document toont per (zaakgericht werken-)GEMMA referentiecomponent welke API's dit zijn.

API-standaarden voor Zaakgericht Werken: rollen en eisen

De 'API-standaarden voor Zaakgericht Werken' omvatten een collectie API's die samen het zaakgericht werken ondersteunen. Figuur 3 toont hiervan een overzicht. Binnen deze collectie geldt alleen voor de Zaken en Catalogi API's dat die exclusief geschikt is voor gebruik bij het zaakgericht werken. Deze API is daarom blauwgekleurd. Documenten, besluiten en komen ook buiten het zaakgericht werken voor. De bijbehorende API's kunnen dus ook buiten het zaakgericht werken gebruikt worden. Deze API's zijn daarom groengekleurd. De Zaken, Catalogi, Documenten en Besluiten API's vormen de kern van de API-standaard voor Zaakgericht werken. Ondersteuning door de in dit document genoemde referentiecomponenten is daarom verplicht, en beschreven als *eis*.

De Notificaties (aanbieder/afnemer) en Autorisaties API's kennen eveneens een potentieel toepassingsgebied buiten het zaakgericht werken. Omdat deze API's in tegenstelling tot de hierboven besproken API's echter een ondersteunend karakter hebben, zijn deze geelgekleurd. Voor deze API's geldt dat waar ondersteuning door in dit document genoemde referentiecomponenten wordt voorgeschreven, dit voorschrift (behalve voor de Notificatieroutringcomponent en de Autorisatiecomponent) voorlopig het karakter heeft van een *wens*. Dat sprake is van een wens betekent dat niet functionaliteit voor autoriseren en notificeren optioneel is, maar dat leveranciers de bijbehorende functionaliteit eventueel op een andere dan de in de API-standaarden voorgeschreven manier kunnen realiseren.

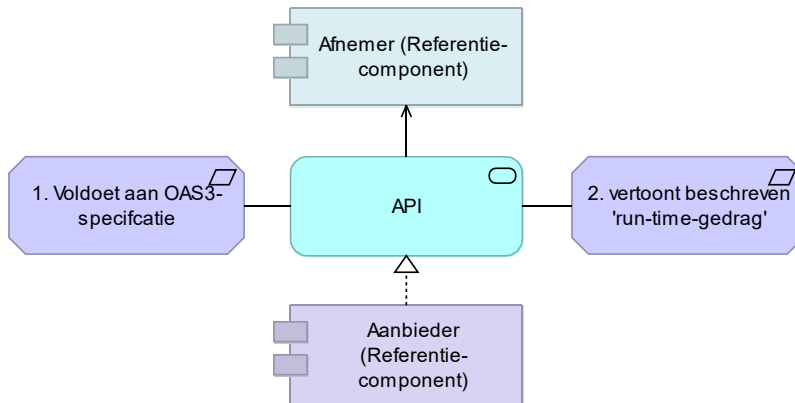

Figuur 3: De API-standaarden voor Zaakgericht Werken. In blauw zijn de Zaken en Catalogi API's weergegeven. Deze API's zijn specifiek ontwikkeld voor het ondersteunen van het zaakgericht werken. De groengekleurde API's zijn ook buiten het zaakgericht werken te gebruiken. De geelgekleurde API's zijn niet gericht op opslag en verwerken van gegevens, maar realiseren ondersteunende functionaliteit.

Bij het gebruik van API's onderscheiden we twee rollen. Deze rollen zijn geïllustreerd in Figuur 4.

1. *Aanbieder* (ook wel *provider*): een technologie die een API implementeert en beschikbaar stelt. In dit document zijn de meeste providers componenten die zijn gericht op het opslaan en toegankelijk maken van gegevens. Referentiecomponenten die (overwegend) de rol van aanbieder hebben, zijn in dit document paarsgekleurd.
2. *Afnemer* (ook wel *consumer*): een technologie die van een API gebruik maakt. In dit document zijn alle aanbieders componenten die het uitvoeren van specifieke taken ondersteunen, maar afnemers kunnen ook andere (generieke) client-applicaties zijn, of

services zijn in het geval van service-naar-service communicatie. Referentiecomponenten die (overwegend) de rol van afnemer hebben, zijn in dit document blauwgekleurd.

Figuur 4: Rollen bij eisen bij implementatie van API's.

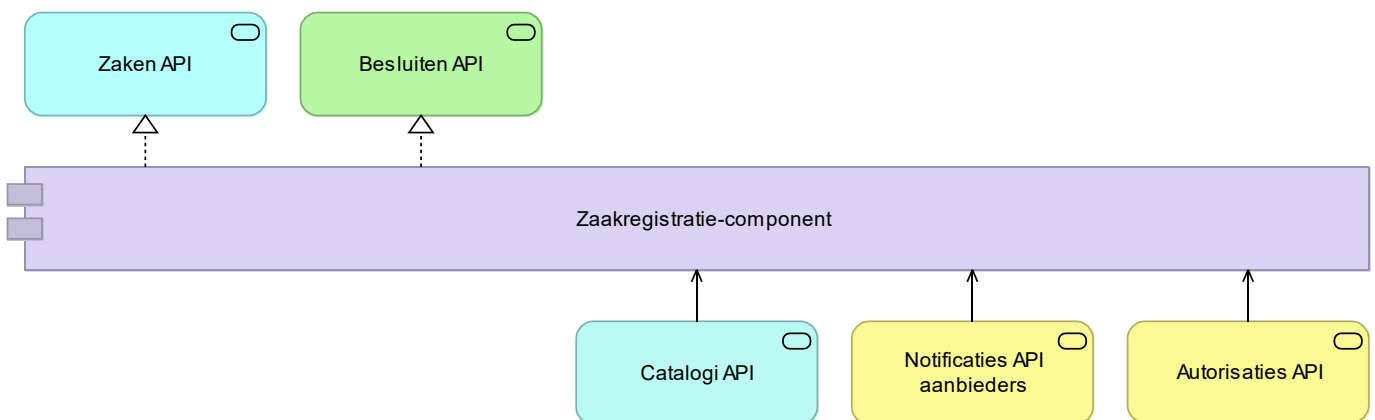
Specifiek voor de API-standaarden voor Zaakgericht Werken geldt bovendien dat bij implementatie en gebruik aan een tweetal eisen moet worden voldaan. Dit is eveneens zichtbaar in Figuur 4.

1. Aanbieders en afnemers moeten zich conformeren aan de voor de API gedefinieerde OAS3-specificatie.
2. API's moeten het in de documentatie beschreven runtimegedrag vertonen.⁵

Aanbieders

Zaakregistratiecomponent

Deze component wordt gebruikt voor opslag en het toegankelijk maken van zaakgegevens.

Figuur 5: Relaties tussen de Zaakregistratiecomponent en API-standaarden voor Zaakgericht Werken.

⁵ [Documentatie ZGW API's op GitHub.](#)

Eisen

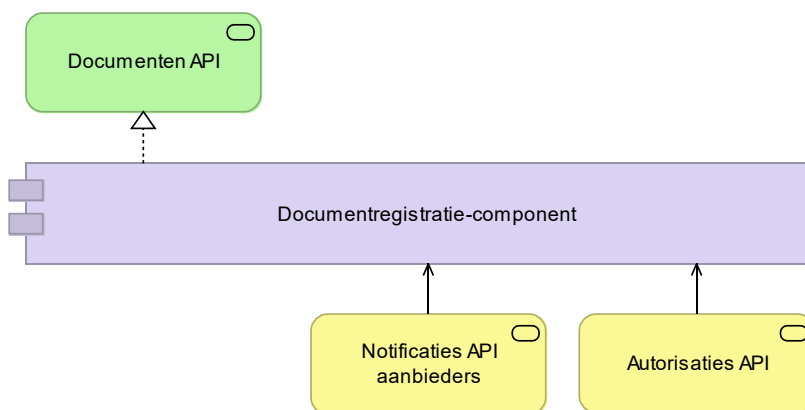
- De Zaakregistratiecomponent **realiseert als aanbieder** de Zaken API, zodat afnemers zaakgegevens kunnen creëren, lezen, bijwerken en verwijderen, en
- de Zaakregistratiecomponent **realiseert als aanbieder** de Besluiten API, zodat afnemers besluitgegevens kunnen creëren, lezen, bijwerken en verwijderen.

Wensen

- De Zaakregistratiecomponent **gebruikt als afnemer** de Catalogi API zodat voor een zaak relevante zaaktypegegevens kunnen worden opgehaald;
- De Zaakregistratiecomponent **gebruikt als afnemer** de Notificaties API voor aanbieders zodat veranderingen in zaakgegevens kunnen worden bekendgemaakt, en
- de Zaakregistratiecomponent **gebruikt als afnemer** de Autorisaties API zodat afnemers alleen operaties kunnen uitvoeren waarvoor zij geautoriseerd zijn.

Documentregistratiecomponent

Deze component wordt gebruikt voor opslag en het toegankelijk maken van informatieobjecten (documenten) en daarbij behorende gegevens.

Figuur 6: Relaties tussen de Documentregistratiecomponent en API-standaarden voor Zaakgericht Werken.

Eis

- De Documentregistratiecomponent **realiseert als aanbieder** de Documenten API, zodat afnemers informatieobjecten en informatieobjectgegevens kunnen creëren, lezen, bijwerken en verwijderen.

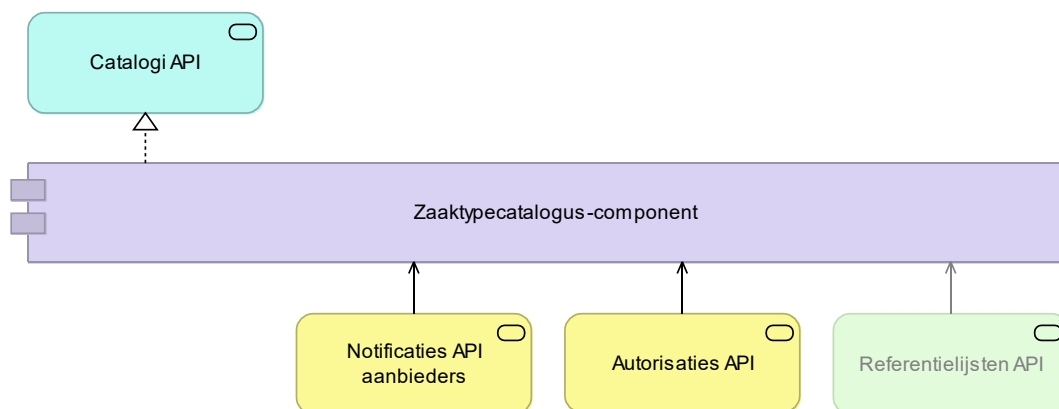
Wensen

- De Documentregistratiecomponent **gebruikt als afnemer** de Notificaties API voor aanbieders zodat veranderingen in informatieobjecten en informatieobjectgegevens kunnen worden bekendgemaakt, en

- de Documentregistratiecomponent **gebruikt als afnemer** de Autorisaties API zodat afnemers alleen operaties kunnen uitvoeren waarvoor zij geautoriseerd zijn.

Zaaktypecataloguscomponent

Deze component wordt gebruikt voor opslag en het toegankelijk maken van zaaktypegegevens.

Figuur 7: Relaties tussen de Zaaktypecataloguscomponent en API-standaarden voor Zaakgericht Werken.

Eis

- De Zaaktypecataloguscomponent **realiseert als aanbieder** de Catalogi API, zodat afnemers zaaktypegegevens kunnen creëren, lezen, bijwerken en verwijderen.

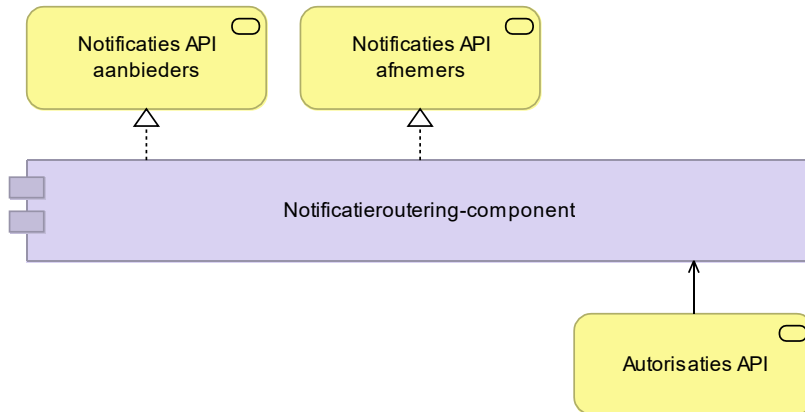
Wensen

- De Zaaktypecataloguscomponent **gebruikt als afnemer** de Notificaties API voor aanbieders zodat wijzigingen in zaaktypegegevens kunnen worden bekendgemaakt;
- de Zaaktypecataloguscomponent **gebruikt als afnemer** de Autorisaties API zodat afnemers alleen operaties kunnen uitvoeren waarvoor zij geautoriseerd zijn, en
- de Zaaktypecataloguscomponent **gebruikt als afnemer** de Referentielijsten API zodat zaak- en resultaattypen aan kunnen worden gekoppeld aan regels in de Selectielijst gemeenten en interbestuurlijke organen.

Gebruik van de Referentielijsten API is gewenst om te waarborgen dat (zaak)gegevens volgens de in de selectielijst beschreven termijnen kunnen worden beheerd, maar de Referentielijsten API is vooralsnog geen officieel onderdeel van de standaard-API-standaarden voor Zaakgericht Werken. De Referentielijsten API is in Figuur 7 daarom transparant weergegeven.

Notificatieroutringcomponent

Deze component wordt gebruikt voor het ontvangen van notificaties van bronsystemen en het routeren daarvan naar geabonneerde afnemers.

Figuur 8: Relaties tussen de Notificatieroutringcomponent en API-standaarden voor Zaakgericht Werken.

Eisen

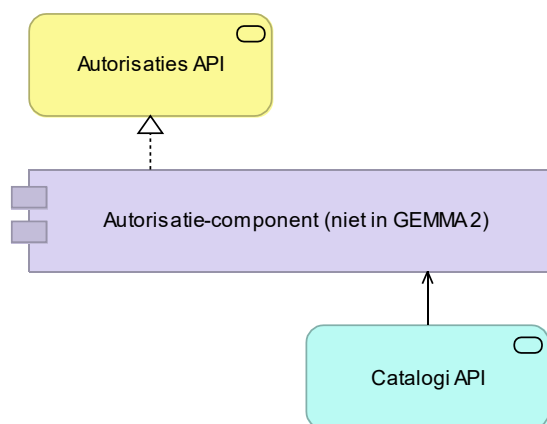
- De Notificatieroutringcomponent **realiseert als aanbieder** de Notificaties API voor aanbieders, zodat aanbieders wijzigingen in gegevens bekend kunnen maken, en
- de Notificatieroutringcomponent **realiseert als aanbieder** de Notificaties API voor afnemers, zodat afnemers op de hoogte gebracht kunnen worden over wijzigingen in horende gegevens.

Wens

- De Notificatieroutringcomponent **gebruikt als afnemer** de Autorisaties API zodat aanbieders alleen notificaties kunnen publiceren voor zover zij daartoe geautoriseerd zijn en afnemers alleen abonnementen kunnen afsluiten voor zover zij daartoe geautoriseerd zijn.

Autorisatiecomponent (geen GEMMA 2-component)

Deze component wordt gebruikt voor de opslag en het toegankelijk maken van autorisaties die zijn toegekend aan componenten binnen het applicatielandschap. In de GEMMA 2-architectuur is geen component aangewezen dat deze functionaliteit ondersteunt. Om deze reden is in dit document het niet-GEMMA 2-component 'Autorisatiecomponent' toegevoegd.

Figuur 9: Relaties tussen de Autorisatiecomponent en API-standaarden voor Zaakgericht Werken.

Eis

- De Autorisatiecomponent **realiseert als aanbieder** de Autorisaties API, zodat afnemers autorisatiegegevens kunnen creëren, lezen, bijwerken en verwijderen.

Wens

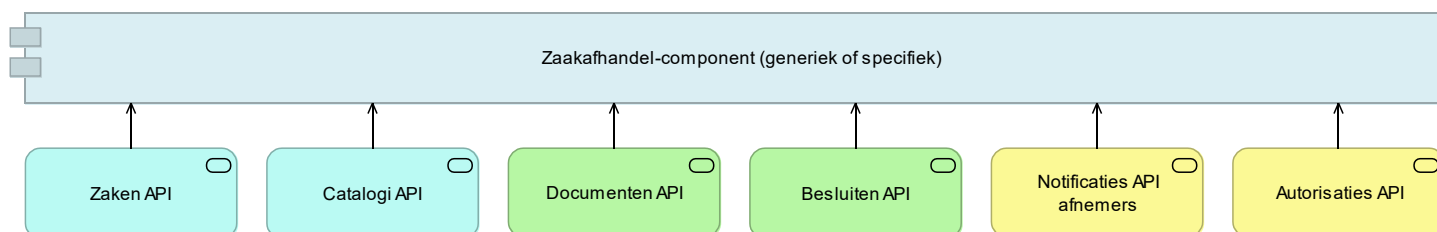
- De Autorisatiecomponent **gebruikt als afnemer** de Catalogi API zodat autorisaties kunnen worden verbonden aan specifieke zaaktypes.

Het gebruik van de Catalogi API is voor het zaakgericht werken gewenst, maar niet noodzakelijk om in andere contexten van de Autorisaties API gebruik te maken.

Afnemers

Zaakafhandelcomponent

Deze component wordt gebruikt voor het afhandelen van zaken. De component kan zowel een generiek als een specifiek karakter hebben. Generieke afhandelcomponenten verwerken alleen generieke zaakgegevens. Specifieke afhandelcomponenten verwerken naast generieke zaakgegevens ook specifieke gegevens die alleen van belang zijn voor zaken van een bepaald zaaktype of binnen een bepaald domein.

Figuur 10: Relaties tussen de Zaakafhandelcomponent en API-standaarden voor Zaakgericht Werken.

Eisen

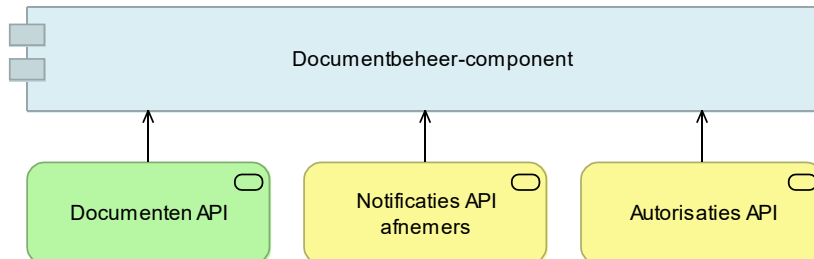
- De Zaakafhandelcomponent **gebruikt als afnemer** de Zaken API zodat zaakgegevens kunnen worden gecreëerd, gelezen, bijgewerkt en verwijderd;
- de Zaakafhandelcomponent **gebruikt als afnemer** de Documenten API zodat informatieobjecten en informatieobjectgegevens kunnen worden gecreëerd, gelezen, bijgewerkt en verwijderd;
- de Zaakafhandelcomponent **gebruikt als afnemer** de Besluiten API zodat besluitgegevens kunnen worden gecreëerd, gelezen, bijgewerkt en verwijderd, en
- de Zaakafhandelcomponent **gebruikt als afnemer** de Catalogi API zodat de zaak kan worden behandeld zodanig dat wordt aangesloten bij de in de zaaktypecatalogus vastgelegde eigenschappen.

Wensen

- De Zaakafhandelcomponent **gebruikt als afnemer** de Notificaties API voor afnemers zodat de component op de hoogte gesteld kan worden over veranderingen in gegevens, en
- de Zaakafhandelcomponent **gebruikt als afnemer** de Autorisaties API zodat vanuit deze component alleen operaties kunnen worden uitgevoerd waarvoor de component geautoriseerd is.

Documentbeheercomponent

Deze component wordt gebruikt voor het tonen en beheren van informatieobjecten (documenten).

Figuur 11: Relaties tussen de Documentbeheercomponent en API-standaarden voor Zaakgericht Werken.

Eis

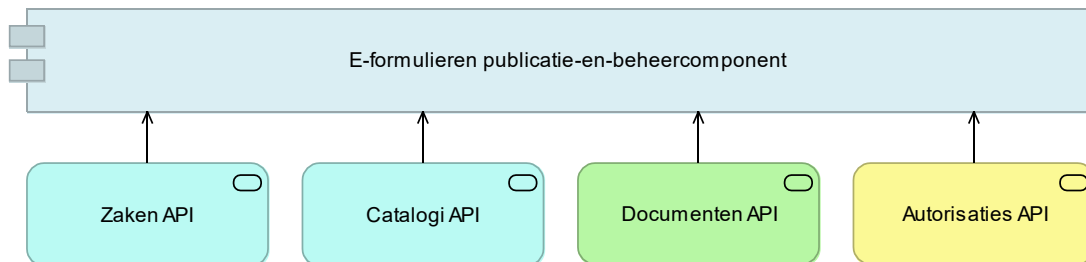
- De Documentbeheercomponent **gebruikt als afnemer** de Documenten API zodat informatieobjecten en informatieobjectgegevens kunnen worden gecreëerd, gelezen, bijgewerkt en verwijderd.

Wensen

- De Documentbeheercomponent **gebruikt als afnemer** de Notificaties API voor afnemers zodat de component op de hoogte gesteld kan worden over veranderingen in gegevens, en
- de Documentbeheercomponent **gebruikt als afnemer** de Autorisaties API zodat vanuit deze component alleen toegestane operaties kunnen worden uitgevoerd.

E-formulieren publicatie- en beheercomponent

Deze component wordt gebruikt voor het ontwikkelen, publiceren, laten invullen, indienen en bevestigen van elektronische formulieren.

Figuur 12: Relaties tussen de E-formulieren publicatie- en beheercomponent en API-standaarden voor Zaakgericht Werken.

Eisen

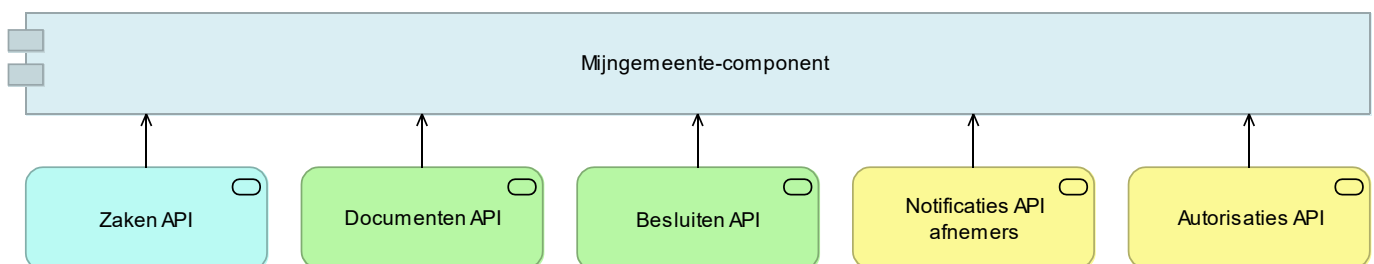
- De E-formulieren publicatie- en beheercomponent **gebruikt als afnemer** de Zaken API zodat zaakgegevens kunnen worden vastgelegd;
- de E-formulieren publicatie- en beheercomponent **gebruikt als afnemer** de Documenten API zodat informatieobjecten en informatieobjectgegevens kunnen worden vastgelegd, en
- de E-formulieren publicatie- en beheercomponent **gebruikt als afnemer** de Catalogi API zodat gegevens en informatieobjecten aan een specifiek zaaktype kunnen worden gekoppeld.
-

Wens

- De E-formulieren publicatie- en beheercomponent **gebruikt als afnemer** de Autorisaties API zodat vanuit deze component alleen toegestane operaties kunnen worden uitgevoerd.

Mijngemeentecomponent

Deze component wordt gebruikt om derden via webtechnologie veilig toegang te bieden tot persoonlijke informatie en gepersonaliseerde digitale dienstverlening. 'Derden' kunnen bijvoorbeeld burgers, bedrijven, instellingen of ketenpartners zijn.

Figuur 13: Relaties tussen de Mijngemeentecomponent en API-standaarden voor Zaakgericht Werken.

Eisen

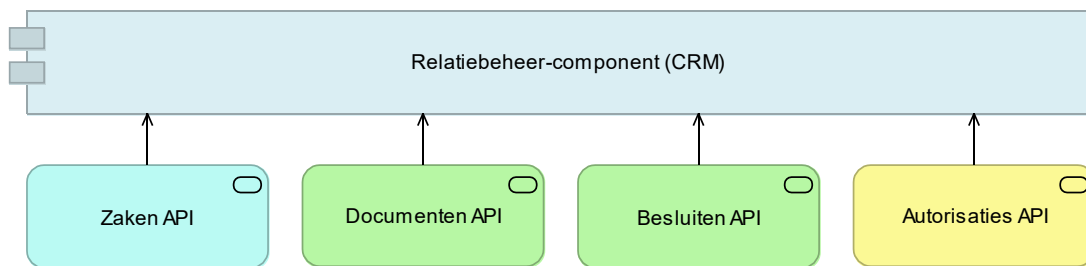
- De Mijngemeentecomponent **gebruikt als afnemer** de Zaken API zodat zaakgegevens aan derden kunnen worden getoond;
- de Mijngemeentecomponent **gebruikt als afnemer** de Documenten API zodat informatieobjecten en informatieobjectgegevens aan derden kunnen worden getoond, en
- de Mijngemeentecomponent **gebruikt als afnemer** de Besluiten API zodat besluitgegevens en bijbehorende documenten aan derden kunnen worden getoond.

Wensen

- De Mijngemeentecomponent **gebruikt als afnemer** de Notificaties API voor afnemers zodat de component op de hoogte gesteld kan worden over veranderingen in gegevens, en
- de Mijngemeentecomponent **gebruikt als afnemer** de Autorisaties API zodat vanuit deze component alleen toegestane operaties kunnen worden uitgevoerd.

Relatiebeheercomponent (CRM)

Deze component wordt gebruikt voor het onderhouden van relaties met klanten of organisaties.

Figuur 14: Relaties tussen de Relatiebeheercomponent en API-standaarden voor Zaakgericht Werken.

Eisen

- De Relatiebeheercomponent **gebruikt als afnemer** de Zaken API zodat medewerkers zaakgegevens bij zaken van burgers of ondernemers kunnen inzien;
- de Relatiebeheercomponent **gebruikt als afnemer** de Documenten API zodat medewerkers informatieobjecten en informatieobject gegevens bij zaken van burgers of ondernemers kunnen inzien, en
- de Relatiebeheercomponent **gebruikt als afnemer** de Besluiten API zodat medewerkers besluitgegevens en bijbehorende documenten bij zaken van burgers of ondernemers kunnen inzien.

Wens

- De Mijngemeentecomponent **gebruikt als afnemer** de Autorisaties API zodat vanuit deze component alleen toegestane operaties kunnen worden uitgevoerd.